

РЕЦЕНЗІЯ

на монографію «Управління безпекою розвитку промислових підприємств» авторів В. В. Прохорова, С. А. Мушнікова

Сучасне функціонування суб'єктів господарювання супроводжуються постійними змінами ситуації на мега-, мезо- та макрорівнях під впливом багатьох факторів, частіше за все, не залежних від діяльності конкретного суб'єкта, в тому числі й промислового підприємства. Це викликає стан невизначеності, мінливості, втрату керованості, ускладнює прийняття управлінських рішень щодо прогнозних дій, пов'язаних з подальшим розвитком конкретного підприємства. У цьому випадку система управління будь-яким підприємством має бути пов'язана із системою його безпеки, формуючи управління системою безпеки розвитку промислового підприємства в будь-яких умовах господарювання – стабільних або кризових.

Але спроможність підприємства до розвитку напряму залежить від стадії життєвого циклу, на якому воно знаходиться у визначений період часу. Це спонукає систему управління підприємством визначати рівень безпеки, оскільки залежно від цього рівень безпеки розвитку може мати відповідні межі й особливості, такі як: галузева спрямованість підприємства; обсяги виробничої, фінансової діяльності та багато ін. Ураховуючи циклічність, у тому числі соціально-економічних процесів та явищ, цікавим питанням є визначення стадії життєвого циклу підприємства в рамках макроекономічних циклів, а саме: галузі, держави, світового господарства.

Складність питання визначається комплексним підходом до визначення рівня безпеки розвитку підприємства на окремих стадіях його життєвого циклу з урахуванням ступеня кризових явищ. Реалізація визначеного комплексу цільових заходів можлива на підставі єдиної теоретико-методологічної бази управління безпекою розвитку промислових підприємств, що містить характеристику їх взаємозв'язку з ринковим бізнес-середовищем і методичні засади формування механізмів комплексної оцінки рівня безпеки розвитку промислових підприємств. Тому слід зазначити актуальність теми, яка розглянута авторами в монографії, та яка потребує детального розгляду та вивчення.

У *першому розділі*, який присвячено теоретико-методичним засадам управління безпекою розвитку підприємств, авторами розглянуто історико-гносеологічні аспекти із запропонуванням теоретико-методичного базису управління безпекою розвитку підприємства. У розділі узагальнено та систематизовано наукові погляди вчених на еволюційні трансформації моделей безпеки та розвитку підприємств як соціально-економічних систем.

Другий розділ монографії – «Методологічне підґрунтя управління безпекою розвитку промислових підприємств» – присвячено розробці трансдисциплінарної парадигми в рамках інноваційних трансформацій економічного середовища, методології наукового пізнання, що є об'єктивною необхідністю дослідження безпеки розвитку підприємства як економічної системи. У дослідженні систематизовано моделі та методи оцінки рівня безпеки розвитку в якісному та кількісному вимірах. Особливу увагу приділено збалансованій системі показників оцінки рівня безпеки розвитку металургійних підприємств.

В аналітико-діагностичному *третьому розділі* авторами, на підставі запропонованих методичних засад оцінювання складових діяльності металургійних підприємств, визначено тенденції розвитку з точки зору їх безпеки. Особливу увагу надано сформованій системі параметричних обмежень відповідності рівня безпеки розвитку та стадії життєвого циклу підприємства.

Четвертий розділ присвячено інноваційно-орієнтованому забезпеченню безпеки розвитку металургійних підприємств з точки зору інтелектуалізації управлінського процесу. Авторами визначено теоретико-методичні аспекти забезпечення інноваційності системи управління металургійним підприємством. Запропоновано управлінські компетенції на основі механізму формування ризик-орієнтованого мислення.

У *п'ятому розділі* монографії – «Концептуальні основи управління безпекою розвитку промислових підприємств» – авторами запропоновано концепцію та конвергентно-інтегрований механізм управління безпекою розвитку металургійного підприємства. У дослідженні визначено та побудовано основи формування інноваційних промислових кластерів, які розглядаються авторами як стратегічна основа системоутворювальних елементів безпеки розвитку металургійних підприємств. Акцентовано увагу на формуванні системи альтернативних стратегічних сценаріїв управління безпекою розвитку металургійних підприємств на основі побудованого когнітивного моделювання.

Таким чином, представлена на рецензію монографія авторів В. В. Прохорова, С. А. Мушнікова «Управління безпекою розвитку промислових підприємств» являє собою закінчену наукову роботу та може бути цінною для практичного застосування в управлінській діяльності промислових підприємств.

**Доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки
повітряного транспорту
Національного авіаційного університету**

Олена АРЕФ'ЄВА

РЕЦЕНЗІЯ

**на монографію «Управління безпекою розвитку промислових підприємств»
авторів В. В. Прохорова, С. А. Мушнікова**

Агресивні умови зовнішнього середовища та виникнення, внаслідок цього, нестабільних умов функціонування промислових підприємств викликають необхідність формування здатності їх до виживання й опору негативним викликам. Такі дії становлять загрозу руйнування не тільки можливого потенціалу діяльності підприємства, а й збільшують ризики та втрати при прийнятті управлінських рішень і тому є загрозою стабільному функціонуванню та економічно безпечному розвитку підприємств.

У структурі системи управління безпекою розвитку промислового підприємства визначальними складовими є підсистеми розвитку та безпеки його діяльності. При вирішенні питань управління безпечним розвитком підприємства пріоритетним є питання формування концепції управління безпекою розвитку на підставі конвергенції складових як системної основи цієї концепції.

Дослідження Прохорової В. В. і Мушнікової С. А. є важливим кроком у розробці теоретико-методологічних основ і практичних рекомендацій у формуванні системи управління безпекою розвитку промислових підприємств. Отже, представлена монографія є актуальною та має суттєве наукове значення.

У монографії авторами розроблено та запропоновано теоретико-методичне підґрунтя практики управління безпекою розвитку промислових підприємств, фундаментом якої є систематизація сучасних наукових поглядів, що створює об'єктивний базис для побудови методологічної основи процесу управління безпекою розвитку підприємств на основі поєднання положень системного та синергетичного підходів.

Авторами запропоновано методологію дослідження, яка дозволяє формалізувати, забезпечити, оптимізувати системно-логічний результат процесу управління безпекою підприємств, орієнтованого на стратегічну ціль його розвитку як об'єктивної необхідності наукового пізнання підприємства, та ґрунтується на філософських, загальнонаукових принципах, методах і прийомах у двох вимірах: онтологічному, який надає можливість визначення та систематизації нових знань; і гносеологічному як науки про саму систему.

Особливу увагу привернула запропонована трансдисциплінарна модель управління безпекою розвитку промислових підприємств, що представлена авторами полівекторним трикутником із взаємообумовленою дією його вершин: філософії – як науки розуміння метаморфоз законів світу; об'єднання соціально-гуманітарних наук – як процесу пізнання перетворення законів суспільства, які дають уявлення про розвиток соціально-комунікаційних відносин у ньому; управління – як науки про організацію та забезпечення науковою базою прийняття управлінських рішень щодо функціонування промислового підприємства. Запропонована трансдисциплінарна модель, на відміну від існуючих, ґрунтується на комплексному підтвердженні доцільності поєднання інтеграції наук різних сфер знань та їх диференціації для дослідження управління безпекою розвитку підприємства.

Сформульована та запропонована концепція управління безпекою розвитку промислового підприємства як складної слабоструктурованої системи представлена авторами на основі конвергенції її системоутворювальних елементів, а саме: мети, принципів, функцій, суб'єктів та об'єктів управління, яка подана у вигляді цілісного системного уявлення про побудову об'єктивних економічних закономірностей безпеки розвитку та дозволяє визначити базовий варіант стратегії розвитку з подальшим коригуванням її реалізації відносно змін впливу зовнішніх і внутрішніх загроз.

Авторами монографії розроблено та науково обґрунтовано конвергентно-інтегрований механізм управління безпекою розвитку металургійних підприємств, що забезпечує постійну підтримку дотримання достатнього рівня безпеки розвитку на основі використання інноваційного управлінського апарату; зазначений механізм побудовано шляхом конвергенції (зближення) та інтеграції (злиття) локальних механізмів з урахуванням функціональних особливостей їх складових (цілей, принципів, методів, засобів, інструментів), синхронне використання яких спрямоване на досягнення захищеного стану розвитку підприємства в процесі адаптації до трансформації в просторі та часі.

Зважаючи на вищесказане, можна стверджувати про структурованість дослідження та викладення його результатів у монографії. Очевидно, що монографія «Управління безпекою розвитку промислових підприємств» авторів В. В. Прохорова, С. А. Мушнікова є логічною та послідовною науковою роботою, яку можна розглядати як вагомий внесок авторів у розвиток промислових підприємств країни.

**Доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів
Івано-Франківського національного
технічного університету нафти і газу**

Ліліана ГОРАЛЬ